

INTERJÚ

**„Sokat számít, ha ténylegesen vagy képletesen
»egy nyelvet beszélünk«.”**

**Interjú Dr. Hegyaljai Mátyással, a Belügyminisztérium
európai uniós és nemzetközi helyettes államtitkárával**

**’Speaking the same language« – in fact or metaphorically –
means a lot.’**

**Interview with Dr. Mátyás Hegyaljai, deputy state secretary for EU
and International Affairs of Ministry of Interior**

Dános Valér

Prof. Dr., főszerkesztő, egyetemi magántanár,
ny. rendőr vezérőrnagy
Belügyminisztérium,
Belügyi Szemle Szerkesztősége
valer.danos@bm.gov.hu

Szabó Csaba

Dr. PhD, főszerkesztő-helyettes, egyetemi docens, rendőr
alezredes
Belügyminisztérium,
Belügyi Szemle Szerkesztősége
Széchenyi István Egyetem,
Deák Ferenc Állam- és Jogtudományi Kar
csaba.szabo3@bm.gov.hu

Jelen cikk angol változata megjelent a Belügyi Szemle 2023. évi 3. különszámában. DOI link: <https://doi.org/10.38146/BSZ.SPEC.2023.3.16>. A cikk a szerkesztőséghez magyar nyelven érkezett be.

Az Interpol fennállásának 100. évfordulójáról megemlékező tematikus számunk interjúalánya Dr. Hegyaljai Mátyás, a Belügyminisztérium európai uniós és nemzetközi helyettes államtitkára. Hegyaljai úr neve azonban nemcsak hazai, hanem külföldi olvasóink számára is ismerősen csenghet, hiszen a magyar Interpol Nemzeti Iroda vezetője, az Interpol Európai Bizottság tagja, majd elnöke, később pedig az Interpol Végrehajtó Bizottság tagja volt. A riport során szó esett a bűnüldözés globális, regionális és nemzeti aspektusairól, a regionális – közöttük is az európai – együttműködések fontosságáról, a digitális forradalom és a COVID-19-járvány hatásairól, Magyarország szerepvállalásáról, illetve Hegyaljai úr személyes tapasztalatairól. Helyettes államtitkár úrral Prof. Dr. Dános Valér főszerkesztő és Dr. Szabó Csaba főszerkesztő-helyettes beszélgett.

Kulcsszavak: Interpol, Interpol Európai Bizottság, Interpol Végrehajtó Bizottság, globális bűnüldözés

Abstract

Dr. Mátyás Hegyaljai, deputy state secretary for EU and International Affairs of Ministry of Interior (Hungary), is the interviewee in our thematic issue commemorating the 100th anniversary of INTERPOL. Mr. Hegyaljai's name may ring a bell not only for our Hungarian readers but also for our foreign readers, as he was the head of the Hungarian INTERPOL National Central Bureau, a member and then President of the INTERPOL European Commission and later a member of the INTERPOL Executive Committee. During the interview we discussed the global, regional and national aspects of law enforcement, the importance of regional – including European – cooperation, the impact of the digital revolution and the COVID epidemic, Hungary's role in combating crime, and Mr Hegyaljai's personal experiences. The Deputy State Secretary was interviewed by Prof. Dr Valér Dános, Editor-in-Chief, and Dr Csaba Szabó, Deputy Editor-in-Chief.

Keywords: INTERPOL, INTERPOL European Commission, INTERPOL Executive Committee, global combating crimes

Az Interpol tevékenysége a bűncselekmények három nagy kategóriájára koncentrál: emberkereskedelem és illegális migráció, kábítószer-kereskedelem és szervezett bűnözés, valamint gazdasági és számítógépes bűncselekmények. Az első két bűncselekménytípus esetében hazánk tranzitországgként érintett. Hogyan határozza meg ez a tény a szerepvállalásunkat és súlyunkat a nemzetközi együttműködésben?

Az Interpol 16 bűncselekménytípusra összpontosít (korrupció, pénz- és okmányhamisítás, gyermekek sérelmére elkövetett bűncselekmények, kulturális örökség elleni bűncselekmények, kábítószerrel kapcsolatos bűncselekmények, a környezetet károsító bűncselekmények, pénzügyi bűncselekmények, fegyverkereskedelem, emberkereskedelem és illegális migráció, áruhamisítás, „tengeri bűncselekmények”, szervezett bűnözés, terrorizmus, gépjárműbűnözés, háborús bűncselekmények), amelyben benne vannak a kérdésben felsoroltak is. Hazánk a legtöbb bűncselekménytípus vonatkozásában együttműködik a szervezettel, vannak olyanok, amelyekben aktívabban, másokban –így a tengeren elkövetett bűncselekmények esetén – kevésbé hangsúlyosan.

Van-e különbség a szervezett bűnözés és az emberkereskedelem hazai és az Interpol általi megítélése között? Mennyiben változtatja meg a hazai viszonyokhoz adaptálódott rendőri gondolkodást a nemzetközi szervezetben történő munkavégzés?

Az Interpol globális szervezet, ezért a bűncselekmények megítélése is ezt a szemléletet követi, azonban ezen belül a régiók sajátosságait is figyelembe veszi, hiszen például nem ugyanaz az emberkereskedelem helyzete Afrikában, mint az Európai Unióban. Szélesebb körben kell már a nemzeti szinten eljáró rendőröknek is gondolkodni, hiszen olyan adatokhoz lehet az Interpolon keresztül nagyon gyorsan hozzájutni, ami pár évtizeddel ezelőtt elképzelhetetlen volt. Az elmúlt időszakban végrehajtott technikai fejlesztéseknek köszönhetően a hazai rendőrök is közvetlenül hozzáférhetnek bizonyos Interpol-adatbázisokhoz, így előfordulhat, hogy amerikai, ázsiai vagy afrikai országok által körözött személyekkel szemben kell eljárniuk, illetve távoli országok által körözött okmányokkal, gépjárművekkel, műkincsekkel találkozniuk.

Miben volt más egy Interpol-tiszt várható életpályája, ellátott feladatai a most hivatásukat kezdő kollégáikhoz képest?

Nehéz összehasonlítani, ha hivatásos rendőrtisztekről beszélünk, mivel azok csak pályázat útján kerülhetnek be a szervezetbe, egy meghatározott időt (3–4 év) töltenek az Interpol Főtitkárságon, és jellemzően nem a pályájuk elején. Itt jelentős eltérések lehetnek az egyes nemzeti szabályzóknak megfelelően. Bár eddig nem túl sok magyar került így kihelyezésre, azonban ennek ellenére is kiváló az együttműködés.

A digitális forradalom jelentősen hatott az Interpol munkavégzésére, a nemzetközi munkacsoportok által elérhető határfokra is. Önnek milyen személyes tapasztalatai vannak ezen volumennövekedéssel kapcsolatban?

Világunk, ahogyan a bűnözés természete is, folyamatos változásban van. A szervezet 2014-ben nyitotta meg Szingapúrban az Interpol Globális Innovációs Komplexumát, melynek fő célkitűzése a tagállamok rendőrségeinek felvértezése azokkal az eszközökkel, ismeretekkel, amelyekkel hatékonyabban tudnak fellépni az új kihívásokkal szemben, különös hangsúlyt fektetve a digitális térhez kapcsolódó bűncselekményekre. A tagok számának bővülésével, az átadott adatok számának növekedésével és az informatikai fejlesztésekkel együtt látszik, hogy az Interpol tevékenységének intenzitása évente folyamatosan növekszik.

Az elmúlt évek megkerülhetetlen formáló ereje volt a COVID-19-világjárvány. Érezhető volt-e a pandémia hatása a szervezet munkájára, és ha igen, milyen formában (gondolva akár a munkaszervezésre, nyomozati módszerekre, a bűncselekmények arányának eltolódására, egyéb faktorra)?

A munkaszervezést illetően mind a Főtitkárság, mind a tagállamok a helyi sajátosságoknak megfelelő rendszert vezettek be. A Főtitkárság szinte teljesen bezárt, minimális személyzettel működött, a munkatársak jelentős része home office-ból látta el feladatait. A tagállamok Interpol irodái különböző megoldásokat alkalmaztak. Teljes home office vagy kizárólag jelenléti munkavégzés, valamint ezek különböző kombinációi. Az Interpol a járvány kitérésének kezdetétől figyelemmel kísérte annak globális bűnügyi trendekre gyakorolt hatásait, amelyről különböző elemzéseken és egyéb anyagokon keresztül folyamatosan tájékoztatta a tagállamokat. Általánosságban elmondható, hogy a járványhoz kapcsolódó bűncselekmények mellett (hamis orvosi eszközök, gyógyszerek, oltóanyagok) hangsúlyosabbá váltak a virtuális térben elkövetett jogsértések.

*Magyarország 1981-ben, még a Kádár-rendszer idején csatlakozott (újra) az Interpolhoz. Az 1989-es rendszerváltozás, a bipoláris világrend felbomlása mi-
ben hozott mást az együttműködésben Magyarország számára?*

Először csak egy kis irodával indítottunk, amely nagyon lassan bővült és sokáig az Országos Rendőr-főkapitányság egy nem meghatározó egységéként működött. A rendszerváltozást követően hazánk egyre nyíltabban, kizárólag szakmai alapon kezdett együttműködni a többi tagállammal és a központtal, majd az EU tagságunk közeledtével egy integrált nemzetközi kommunikációs szervezet került létrehozásra, amely a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ (NEBEK) elnevezést kapta.

A csatlakozás óta eltelt időszakban számos nagy horderejű esemény történt Magyarországon: a rendszerváltozáson túl csatlakoztunk a NATO-hoz, az Európai Unióhoz, az Europolhoz, a SIRENE-hez, a schengeni övezet külső határa lettünk több ország szomszédjaként. Ezek az események hogyan befolyásolták Magyarország szerepének, súlyának változását az Interpol régiós és nemzetközi közösségében?

Hazánk azon kevés Interpol tagállamok egyike, amely tagja az összes fent említett szervezetnek. Inkább azt mondanám, hogy először minden határunk schengeni külső volt, majd az integráció mélyítésével ezek a határok lebontásra kerültek, így folyamatosan rövidültek a külső határszakaszaink, azonban ez nem jelenti azt, hogy kevesebb figyelmet kell fordítani a külső határellenőrzésre. Az utóbbi évek migrációs válsága és az orosz–ukrán háború következtében hazánknek ezeken a részeken még nagyobb erőfeszítéseket kell tennie, hogy a nemzeti és az EU jognak megfeleljen, emellett a közbiztonságot a legmagasabb szinten garantálja. Az EU és ezáltal az Europol, a Frontex, a többi EU ügynökség, a regionális szervezetek, valamint schengeni tagságunk kiemelt szerepet biztosít az 195 tagállam alkotta Interpol közösségben.

2015 után az Interpol Magyar Nemzeti Iroda szervezeti elhelyezkedése több alkalommal változott. Befolyásolták-e a szervezeti változások az iroda működését? A felettes szerv változása hatással volt-e a magyar részvétel hangsúlyaira?

Az Interpol Magyar Nemzeti Iroda 2015-ig az ORFK része volt, kezdetben önállóan, majd a Nemzetközi Bűnügyi Együttműködési Központ megalakulását követően annak részeként. 2015-ben a NEBEK kivált az ORFK-ból, önálló területi szerv lett. Az Interpolon keresztül folytatott nemzetközi bűnügyi együttműködésre önmagában nem igazán volt hatással, hogy milyen szervezeti keretek között volt az iroda, inkább a szervezeti integráltság tette és teszi folyamatosan hatékonyabbá a működést.

Az Interpol sikerességének fokozása érdekében a szervezet bevezette a régiós működést. Miben foghatóak meg az egyes régiók sajátosságai? Létre tudott-e jönni egy olyan nemzetközi standard, amely a regionális, kulturális, civilizációs különbségeken felülemelkedve standardizálta a szervezeti egységek működését az összes tagállamra nézve?

A globális szemlélet mellett létezik a régiós megközelítés is, így például a globális stratégia mellett léteznek regionális stratégiák is, amelyek a „nagy” stratégiába illeszkedően, de a regionális prioritásokra fókuszálva készülnek el. Emellett

a szervezet kidolgozta az úgynevezett Interpol service standard, vagy ahogy most hívják „minőségi sztenderdek” keretrendszerét, amelyben azt fektették le, hogy az egyes Interpol irodáknak milyen követelményeknek kellene megfelelni.

Van-e eltérés az Interpol Európai Bizottságának működése, hatásköre, integráltsága és a többi regionális iroda működése között? Ha van, ezek a különbségek okoznak-e együttműködési nehézségeket a többi régióval, vagy az egyedisége inkább elősegíti azt?

Az Interpol Európai Bizottsága egy, a tagállamok képviselőiből választott tanácsadó szervezet, amely az európai régióra vonatkozó stratégiai kérdésekben játszik szerepet. A szervezet regionális irodái pedig, amelyek Európán kívül minden földrészen megtalálhatóak a Főtitkárság részeként, a távoli régiókkal történő kapcsolattartást erősítik. Az eltérő feladatkör miatt nehéz az együttműködés nehézségeiről beszélni, de az Európai Bizottság stratégiaalkotásban betöltött szerepe mindenképp hozzájárul az európai együttműködés fejlődéséhez és a magas szintű kapcsolattartásához.

Az európai régióban egyedülállóan magas szintre emelkedett az együttműködés: a teljesség igénye nélkül egymás mellett, együtt és egymásban is működik az Európai Unió, az Europol, az Interpol, a SIRENE Iroda, a Nemzetközi Törvényszék, az Emberi Jogok Európai Bírósága, a Frontex. Előfordulhat olyan eset, amikor egy ügyel kapcsolatban nagy a szervezeti zsúfoltság, vagy – a közmondás szavaival élve – közös lónak túros a háta?

Az említett nemzetközi szervezetek, uniós ügynökségek távlati célja valóban a közbiztonság védelme és a bűncselekmények üldözése, azonban feladataikat eltérő hatáskörrel és eszköztárral hajtják végre, így tevékenységük inkább egymást kiegészítő, mintsem akadályozó. Lehet időnként a szervezetek között úgynevezett versengés, de például az EU ügynökségeinek hatáskörei és feladatrendszerei világosan meghatározottak, így erre minimális az esély. Emellett kialakult egy olyan koordináció metodika, hogy az ügynökség képviselői rendszeresen találkoznak egymással azért, hogy a kérdésben említett jelenséget kiküszöböljék.

Egy kis túlzással elmondhatjuk, hogy helyettes államtitkár úr a szervezetnél valamennyi hivatali lépcsőfokon járt. Miben változtatta meg ez a hivatali életút személyes világvéjét, a bűnüldözéssel és a nemzetköziesítéssel kapcsolatos fel fogását? A nemzetközi térben szerzett munkatapasztalatok közül – akár a módszer, akár a szervezés vagy vezetés terén – hozott-e haza magával olyat, amit meghonosított az ön által vezetett szervezeti egység(ek)ben?

Valóban és büszke is vagyok rá, hogy annak idején az Interpol Nemzeti Iroda egyik íróasztala mögött kezdtem a nemzetközi karrieremet, és az ott eltöltött öt év pont elég volt ahhoz, hogy a szervezet minden egyes apró részletére rálássak. Néhány év kitérővel, de nem elhagyva a nemzetközi területet vezettem is az Interpol Nemzeti Irodát. Nagy sikerként éltem meg, amikor 2012-ben beválasztottak az Interpol Európai Bizottság tagjai közé négy évre, melyből három évig én elnököltem a testület üléseit. Ezt követően pályáztam az Interpol Végrehajtó Bizottság tagságára, ahová 2016-ban be is választottak. Ha lehet azt mondani, hogy ennek még nagyobb jelentősége volt, hiszen a 195 országból mindösszesen 13 főt választanak tagjai közé, ez a legfontosabb döntéselőkészítő szervezet az Interpolban, és korábban még senkinek nem sikerült bejutni hazánkból ebbe a testületbe. Rendőri pályám során közel harminc évet töltöttem el nemzetközi területen és azt tapasztaltam, hogy az így megszerzett tudás sokkal szélesebb látókört biztosít. Lehetővé teszi azt is, hogy ne csak egy országra, esetleg egy szűkebb régióra figyeljen az ember, hanem globális megközelítésben is átlásza az egyes területeket. Nagyon sok olyan technikát ismertem meg külföldön, ami nálunk akkor még nem volt alkalmazott, vagy más prioritást kapott. Ezeket természetesen próbáltam adaptálni a hazai környezetre. Azt nem egyszer tapasztaljuk, hogy a más kontinensekről származó információk korlátozottabban jutnak el hozzánk, és nagyon sokszor az ott jelenlévő probléma lehet földrajzilag sajátos vagy társadalomspecifikus, így a szűkebb környezetünkben nem is jelenik meg. Sok esetben pedig láthatók olyan jelenségek, tendenciák is, amelyek egyszerűen még nem érkeztek meg hozzánk.

A személyes kapcsolatrendszernek is megvan a maga különlegessége. Ezen a területen sokkal nyitottabbnak, aktívabbnak és kezdeményezőbbnek kell lenni. Ahogy a mindennapi életben és a munkakapcsolatok esetén is javíthatja a minőséget és gyorsíthatja a megoldást a személyes ismeretség, hiszen a rendőri munkához szükséges bizalomnak itt még nagyobb szerepe van, különösen azokban az esetekben, amikor valamilyen külső tényező (politikai, kulturális, vallási, nyelvi eltérések) ezt megkérdőjelezheti. Az sem mindegy, hogy valaki tolmácon keresztül vagy az adott nyelvet ismerve közvetlenül tud kommunikálni a partnerével, így sokat számít, ha ténylegesen vagy képletesen „egy nyelvet beszélünk”.

A cikk APA szabály szerinti hivatkozása

Dános V. & Szabó Cs. (2023). „Sokat számít, ha ténylegesen vagy képletesen »egy nyelvet beszélünk.» *Belügyi Szemle*, 71(11), 2107–2113. <https://doi.org/10.38146/BSZ.2023.11.16>